

פרשת קרח
גליון 301
תש"פ

משנת חכמים
מתורגם של רבותינו

גדלות שסופה נפילה • הרה"ג רבי ינון גמליאל שליט"א

כהן גדול ולהוריד שפע לעצמו לכן טען שכל העדה כולם קדושים ובתוכם ה' ואין צריך לממצע ביניהם גדולתו בתורה ובעבודת ה' גרמה לו לכפור בדרך שבה יש קיום לעולמות שהטייע הבורא. וזו כפירה מוחלטת בהנהגת הבריאה ובנבואת משה עבדו ונעשית לו התורה סם המות. תורה כזו משתייכת לכוחות הטומאה שהם מפורדים וזה לנו האות! אם רואים אדם שמזלזל בת"ח ופוער פיו נגד מנהיגי הדור ודיינים היושבים על מדין ובמחוי יד מבטל את דבריהם כאילו לא יודעים ללמוד ולדון. וחושב שרק הוא מבין ומחזק דברי עצמו הוא שייך לקורח ועדתו שאין קיום לתורתם כי הם מרבים פירוד ומחלוקת לצורך עצמם.

כי ת"ח מרבים שלום, ואילו מרבים שנאה חזרעים פירוד עצם זה שחושב אדם שהוא צודק ואין שום צד אחר, זה מראה שאין הוא שייך לתורתנו הקדושה כי ידוע שיש שבעים פנים לתורה ואילו דברי אלוקים חיים ואדם שחושב שרק דבריו והבנתו נכונים ואין שום צד אחר הרי שהוא מגביל את התורה לתחום שלו. ואינו מרבה שלום וקשר להשתלשלות העולמות, ונותן כח לצד הטומאה וע"ז התפלל משה אל תפן אל מנחתם. ועל זאת יתפלל כל אחד שנזכה שתהיה תורתנו שלמה ולנחת רוח לפניו יתברך וה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום.

ומחדש בכל יום שפע חדש להחיות את כל העולמות בסדר השתלשלות.

התורה היא הממצעת בינינו לקבלת שפע רוחני. והיא נמסרה למשה. ומשה ליהושע וכו' בסדר של משפיע ומקבל ורק בדרך זו של רב ותלמיד שקיבל מרבו ורבו מרבו עד הלכה למשה מסיני יכול אדם להשיג שלימות בתורה וזהו נקרא שלום שיש קשר בין כל העולמות ושפע גדול בלי הפסק. נתאווה הקב"ה שיהיה לו זירה בתחתונים שמשם השפע והחיות יצא לעולמות. אך בעוונות שאין לנו מקדש לא כהן בעבודתו ולא לוי בדוכונו, וישראל אינם במעמדם הדרך היחידה לשמור על השלימות והקשר הבלתי פוסק היא ע"י גדולי ומנהיגי הדור המקבלים שפעם ע"י עמל התורה ודבקותם בעבודת ה' ומשפיעים לבריות כדרך שאמרו כל העולם ניזון בזכות ר' חנינא, וכו'.

ואיתא בכתובות דף קיא: ולדבקה בו. וכי אפשר להדבק בשכינה והלא אש אוכלה הוא. אלא הדבק בחכמים נמצא אדם שמרגיש שהוא בן תורה בפני עצמו, ואינו צריך לגדולי הדור והוא מספיק חשוב הרי שהוא מנתק עצמו מן הקשר של משפיע ומקבל, ופוגם בשלום.

זו הטעות של קורח. שדרשו עליו ויקח קורח. לקח מקח רע לעצמו לקח עצמו לצד אחר שהרגיש שאינו צריך למנהיג. הוא יכול להנהיג עצמו הוא יכול להיות

השלום שהוא שמו של הקב"ה. דמהות השלום אינו העדר מחלוקת, והשתקת מריבה. דקרא כתיב עושה שלום במרומיו ומה ענין שלום בעולמות העליונים. וכי מריבה ומחלוקת חלילה ביניהם אלא שלום הוא מדרגה חיובית בפני עצמו. לא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה לעם ישראל אלא השלום הוא כלי שמשמר בתוכו את כל הברכות.

ברכת כהנים הכוללת את כל סוגי הברכות חותמת ומסיימת וישם לך שלום בלי שלום אין קיום לברכות ואת זה מבקשים יום יום בתפילה שים שלום טובה וברכה. מהי הבחינה הזו שהיא מהות בפנ"ע?

ביאר הרב עפ"י המדרש בפרשת ואתחנן. אמר הקב"ה לישראל, בני, כל מה שבראתי בראתי זוגות. שמים וארץ זוגות. חמה ולבנה זוגות. אדם וחיה זוגות עוה"ז ועוה"ב זוגות אבל כבודי אחד ומיוחד בעולם.

זאת אומרת, כל סדר הבריאה מיוסד על זוגות. משפיע ומקבל. החמה משפיעה ללבנה והחמה עצמה מושפעת מאורו יתברך. הארץ מקבלת שיפעה מהשמים ומורידה גשם ומורה את הארץ והולידה והצמיחה. וכן ע"ז הדרך כל הנבראים מקבלים שפע וחיות מלמעלה דרך השתלשלות ממשפיע למקבל בלי הפסק עד לחלקיק הקטן ביותר בעולמנו. והוא ברוך הוא מאציל מטובו

מתוך דברי רבותינו ז"ל רואים שקורח לא היה מפשרי העם אלא מגדולי הדור משכמו ומעלה בחשיבות חכם גדול. ומטועני הארון היה שזו עבודה המצריכה דביקות בה' ללא הסחת הדעת ולא הרבה שרדו עקב שהיה הארון מכלה בהם, ואם קורח שרד הוי אומר שהגיע לרמה גבוהה בעבודת ה'. ובעל רוה"ק היה שראה שיצא ממנו שמואל ששקול כנגד משה ואהרון. ועם כל זה איבד את הכל וירד לטמיון לתחתיות ארץ בטרגדיה נוראה הוא וכל בני ביתו וכל אשר לו. והדבר יפלא איך אפשר ליפול ולאבד הכל אמנם אמרו חז"ל עינו הטעתו. אך עדיין קשה איך לא הועילה לו ולא הגינה עליו תורתו וגדולתו. וכבר אמרו רבותינו אל תאמן בעצמך עד יום מותך אל תסמוך שאתה בן תורה. אל תבטח בידיעתך את כל הש"ס עם כל חלקי השו"ע והכל משחרים לפתחך, כי אין ערבות לאדם ואפשר להגיע לכפירה. היתכן? ואדרבה גדלותו ורוממותו של קורח גרמה לו. גאות אדם תשפילנו. ובוודאי שצריך ללמוד מכאן איך להזהר שלא לאבד חלקנו חלילה. ולזה התורה מספרת לנו את כל זה לדורות ולהורות לנו שבכל דור יש את הקורח ועדתו. ויש להתרחק מהם ולקיים את הצייו של הבדלו מתוך העדה הזו.

בספר נתיבות שלום ביאר את הענין עפ"י דברי הזהר שאמר שקורח הלך על

• זמני היום - לאופק רכסים •

10:18	סו"ז תפילה (ב)	7:20	הדלקת נרות
12:41	חצות	5:32	נץ החמה
7:50	שקיעה		סוּזְק"ש:
8:34	צאת השבת	8:10	מג"א
9:02	ר"ת	8:22	מג"א (72)
	פרקי אבות	9:07	גר"א
	פרק ד'		
12:26:14	המולד: מוצש"ק 14		שבת מברכים תמוז ר"ח ס' ב' וג' המולד: מוצש"ק 14

לעילוי נשמת

הרב מנחם בן הר"ר שלום ז"ל
נלב"ע ל' סיון
ת.נ.צ.ב.ה.

להערות ולמשלוח חומר לעורך

בפקס: 153-4-653-1557

לתרומות והנצחות: 054-846-8706

ובמוקד "נדרים פלוס" קרן תורתנו' קוד 103
לקבלת העלון במייל: Mishnatar@gmail.com

משנת המוסר

מאצט מרן המשיגח זצוק"ל

תורה מן השמים

ממצות מחיית עמלק רואים שהתורה מאת ה' • השמחה נותנת כוחות לעמוד בהתמודדויות

"מִרְמָה בְּלֵב חֲרָשִׁי רַע וְלִיעָצִי שְׁלוֹם שִׁמְחָה" (יב,כ)

את המילה 'חרשי' רבינו יונה מפרש, מלשון יועצי. וכך יתבאר כוונת שלמה המלך ע"ה, אם חברך מייעץ לך שלא לוותר לחברך, אלא לנקום נקמתך ממנו ויוסיף להסבך לך שהוא מקנא לכבודך, אל תאמן בו, כי באמת כוונתו היא משנאתו אותך ולולי השנאה הכבושה בקרבו לא היה מייעץ לך כן. אדרבה האוהב האמיתי, לא ייעץ סוג של נקמה, כי אם היום תגמלו רעה - אין לך אדם שאין לו שעה. וכך כתוב בספרי המוסרים: "אל ימעט בעיניך שונא אחד ואל ירבו בעיניך אלף אוהבים". הלשון 'אלף אוהבים' לכאורה היא לשון גוזמא.

שמעתי פעם לפרש כשיש לאדם אוהב, הוא בודאי יצטער אם יהיה לחברו רע, ממילא הקב"ה ייתן בלב חבריו שלא להרע לו, כדי שלא יצטערו על שלא מגיע להם. כתוב "משפטי אמת צדקו יחדיו" משפטי ה' צודקים גם כלפי הסובבים, כמו שכתוב "קל אמונה ואין עוול" אמנם זה דווקא בית דין של מעלה יכול לעשות, אבל בית דין של מטה לא יכול להתחשב בכך, אם נגזר על האדם חיוב מיתה, אי אפשר להתחשב שאשתו תישאר אלמנה, אבל אצל הקב"ה זה לא

כך.

בעצם על תורה מן השמים, הקב"ה דאג שיהיה מעמד הר סיני, כדי שכולם יוכלו להסתמך על זה, אבל האם התורה צריכה ראייה, הלא התורה מעידה על אמיתותה מצד עצמה, לחכמים התורה מעידה על עצמה מצד החכמה שהם רואים בה. האפיקורסים טוענים שמה רבינו היה חכם גדול וכדי שיקבלו את הדברים הוא אמר זאת בשם הקב"ה, אך כמה אווילות יש בזה, האם מי שהוא חכם גדול יכול לצוות על מצוות השמיטה ולהבטיח שבשנה השישית האדמה תוציא כפליים פירות גם בשביל השנה השביעית. עוד, האם חכם גדול יכול לצוות שיש חיוב להעלות לרגל ולהבטיח 'ולא יחמוד איש את ארצו'.

רבי אלחנן וסרמן זצ"ל יש לו מאמר שאינו מפורסם שנקרא - תורה מן השמים, שם הוא עובר על כל מצוה ומצוה ודן בה, האם שורש המצוה יתכן מצד החכמה האנושית. לדוגמא, מצוות מחיית עמלק מצד החכמה האנושית, אין בזה הסבר, הלא ברור שאם נגזר עליה על אומה שלימה, בסופו של דבר כשיהיה להם אפשרות היא תנסה לנקום בנו, כמו שבאמת היה בגזירת המן, אלא בהכרח שזה מטעם חכמה אלוהית. גם

הלאו של 'לא תוסיפו על המצוה ולא תגרעו ממנה חקת עולם לדורתכם' - אם התורה יש בה חכמת אנוש, מדוע יש איסור להוסיף עליה, הלא חכמת אנוש לא יכולה להשיג את כל מה שיהיה במשך הדורות, להבדיל, היום בכנסת שבמדינה, כל היום מוסיפים ומשנים חוקים, כי המציאות משתנה.

"וְלִיעָצִי שְׁלוֹם שִׁמְחָה"

אם אדם מייעץ עצת שלום של בין אדם לחברו, שניהם יאהבוהו, כי הם מרגישים שהעצה שניתנה להם מקורה מאהבה נאמנה. ומי שנוהג במידה זו יהיו לו אוהבים רבים וישמח בהם, "כי שנאת הבריות תוליד דאגה, ואהבתם שמחה". אגב, כשהאדם נוהג בצורה ישרה, זה גורם לו עצמו שמחה. כתוב בספר העיקרים שהפילוסוף יעץ למלך שייקח לו למקורביו אנשים שמחים, כי זה מעיד על ישרות האדם. גם הגאון רבי חיים גריינמן כשלקח כלות לבניו דאג, מלבד שיהיו בעלת מידות טובות, גם שיהיו שמחות שיוכלו לשאת בעול הבית.

אחד התלמידים שאלני, מה הראיה שהשמחה היא עדות על יושר האדם, הרי יש כאלו שבטבעם הם שמחים. יש לומר, שכונת רבי חיים היא, כי

מצד הטבע, מי שבטבעו הוא שמח יותר קל לשאת בעול. ומה שכתוב בספר העיקרים שהפילוסוף יעץ למלך לקחת אנשים שמחים, אין הכוונה למי שמתהולל, אלא למי שטבעו שמח, כזה אדם, אם יעשה עבירות, הנפש מרגישה את זה ותהרוס לו את השמחה הפנימית שנוול עמה.

רבי חיים ויטאל כותב שאם האדם צריך להרגיש שמחה בעשיית המצוות יותר מאלו היו נותנים אלף אלפים דינרי זהב, אם הוא יתמיד בהרגשה זו, הוא יזכה לרוח הקודש. היצר משתדל מאוד לעבוד נגד זה, כתוב בספר 'אוצר הזוהר' שיש אלפי קליפות שמתלבשות על האדם למנוע ממנו מלעבוד את ה' בשמחה.

על הפסוק במגילת אסתר "ויצא המן ביום ההוא שמח וטוב לב" אומר המלבי"ם שזה היום היחיד בחייו שבו המן היה שמח, כיון שרק אותו הזמינו לאכול עם המלך, כל החיים היה שרוי בעצב - של יש לו מנה רוצה מאתיים. אחד התלמידים אמר לי שכתוב באלשיך - 'שמח וטוב לב' שמי שהוא שמח הוא גם טוב לב לבריות. כעין זה זכורני ששמעתי מהרב דסלר, שמי שהוא שמח יערב לו מידת החסד.

מיני תרגומא

הפרישה בראי התרגום

בין דיבור לאמירה ובין משה לאהרן

הא מינא מיתו במותנא. הרחיב בביאור ג' הלשונות שהם ג' מיתות, ובתוס' ב"ב קיט. ד"קטילת חרבא" היינו במרגלים, כדכתי' "ויכום ויכתום", והוכיחו שבליעת קורח היתה מיד אחרי המרגלים, שמשמע שג' מעשים אלו היו רצופים. ורבי' בחיי ביאר ד"קטילת חרבא" כינוי לאש שיצאה מאת ה' שזו מדת הדין.

יודבר ה' אל אהרן (יח,ח) במדויקים: ומליל ה' לאהרן. וכן בפרשת יין ושכר, ובשונה מתרגומו לכל "יודבר ה' אל משה" - עם משה. וכן בכל "יודבר ה' אל משה ואל אהרן" בכל התורה, במדויקים: עם משה ולאהרן. ופ"ה הר"א בן הרמב"ם: א. שלמשה ה' הדיבור "פה אל פה" ולאהרן רק במחזה. ב. כחז"ל שלמשה אמר שיאמר לאהרן. ואף במקום שהוזכר רק אהרן. אכן לשון אמירה

ביארו כמקרא קצר: החטאים האלה, שחטאו - שהתחייבו בנפשותם. כי היל"ל: החטאים בנפשותם האלה. ומכאן הביטוי "מתחייב בנפשו" שבחז"ל. ועצם ביאור 'החטאים בנפשותם' ראה ברש"י ריש הפרשה (טז, ז): ולא טפשים היו.. הם חטאו על נפשותם, שנא' את מחותות החטאים האלה בנפשותם, והיינו שהם חטאו ופשעו בנפשותם שהפקידום למיתה וכביטוי "דמו בראשו" "דמיו בו".

אתם המתם את עם ה' (ז, ו) - אתון גרמתון דמית עמא דה', כרשב"ם ורמב"ן שהאשימום על ניתנת העצה להקטיר, ושלא כראב"ע שטענתם שיתכן שתפילתכם או בחכמה שידעתם שרפתם המקריבים.

הן גווענו, אבדנו, כולנו אבדנו (יז,כג) הא מינא קטלת חרבא הא מינא בלעת ארעא,

(ז,ז). ושולשון ציווי. ולא: ושויאו ל' עבר, תרגום ל"וישימו" (בפס' יא).

לא חמור אחד מהם נשאתי (טז,טו) - לא חמרא דחד מנהון שחרית, וכע"ז ברש"י: לא חמורו של אחד מהם, ושלא כרשב"ם, שפירש: אפילו חמור אחד, לא נשאתי מהסואף פיסוק הטעמים כת"א ורש"י שחיבר "חמור אחד מהם", ואילו לרשב"ם ראוי לפסק: לא חמור אחד, מהם נשאתי [להיות הפסטה בתיבת "אחד"].

ואת בתיהם (טז,לב) - וית אנש בתיהון, וכן בדב' ותבלעם ואת בתיהם - וית אנש בתיהון. (יא, ו). וכתרגומו שמות א' איש וביתו - גבר ואנש בתיה.

את מחטאות החטאים האלה בנפשותם (יז, א) - חייביא האילין דאתחייבו בנפשתהון.

משנת הלך

לקח טוב מפרשת השבוע

שימת לב (782) בתש"פ (782)

לאחד הלקחים המופקים מפרשת קורח, ישנו קשר ישיר לעבודה המוטלת עלינו בכל ימי חיינו, ובפרט בימים אלה כאשר מגפת הקורונה חובקת זרועות עולם. הגר"ח קמיל זצ"ל מעלה בספרו "אמרי חיים" את השאלה המפורסמת כיצד ירד קורח ירידה עצומה שכזו, עד שהגיע לכפירה בנבואת משה רבינו ובמנהיגותו? הדבר הנורא הזה מוכח מדברי משה רבינו: "אם כמות כל האדם ימותון אלה, ופקודת האדם ייפקד עליהם, לא ה' שלחני". מוכח להדיא שנקודת מחלוקתו של קורח היתה טענתו שלא ה' שלח את משה, בזה הוא ניסה לערער את דרגת נבואתו ומנהיגותו של משה רבינו.

תמיהה גדולה זו מקבלת משנה תוקף לנוכח דברי הרמב"ם (פ"ח מיסודי התורה הלכה א'): "משה רבינו לא האמינו בו ישראל מפני האותות שעשה... ובמה האמינו בו? במעמד הר סיני שעיינינו ראו ולא זר, ואוזנינו שמעו ולא אחר... והוא (משה) ניגש אל הערפל והקול מדבר אליו, ואנו שומעים: משה משה, לך אמור להן 'כך וכך' זאת אומרת, שבמעמד הר סיני הונח לעין כל היסוד לאמונה במשה רבינו, והיא הפכה להיות יסוד לאמונה מוחלטת שאין אחריה הרהור ומחשבה. ובזה קמה וגם ניצבה הפליאה הגדולה: הרי קורח היה בין העומדים למרגלות הר סיני יחד עם רבבות אלפי ישראל, כיצד, אם כן, כפר בתורת משה רבינו ובדרגת נבואתו ומנהיגותו?!

כעוצם הקושיא כן גם המסקנה המתבקשת: אם אין האדם מקדיש שימת לב והתבוננות למתרחש לנגד עיניו, הוא עלול לראות ניסים וגילויים עצומים, ולא לזוז ממדרגתו! לפיכך חרף המראות הגדולים שראה קורח במעמד הר סיני במה שנוגע לנבואת משה רבינו, כיון שלא נתן ליבו לדברים ולא התבונן בהם, הם לא עשו עליו רושם, ומכאן התדרדרותו עד שאל תחתית!

סמך לדברים אנו מוצאים בגמ' במסכת ברכות (י) "א"ר יוחנן משום ר' יוסי, טובה מרדות אחת בלבו של אדם, יותר

מכמה מלקיות וכו'. וריש לקיש אמר יותר ממאה מלקיות, שנאמר (משלי ז): 'תחת גערה במבין, מהכות כסיל מאה'. מפרש רש"י: "מרדות - לשון ריודי והכנעה שאדם שם על ליבו מאליו" (דהיינו מעצמו). כלומר, שהתוכחה והמרדות שאדם שם על ליבו, מועילים לו הרבה יותר מאשר ריבוי המלקיות שמכים אותו בכדי להדריכו. שכן כאשר האדם מתבונן מעצמו במעשים הנעשים סביבו, ההתעוררות שיקבל תהא גדולה הרבה יותר מאשר אם יכונה מכות. בזה יש להבין כאמור מה היתה עילת נפילתו של קורח - אי שימת לב למראות מעמד הר סיני.

את היסוד החשוב הזה אנו מוצאים גם בהמשך הפרשה. אחרי שקורח ועדתו נענשו בעונש שלא היה כדוגמתו מימות עולם, וכן אחרי שנשרפו מאתיים וחמישים מקטירי הקטורת, התבטאו בני ישראל במלים בוטות ביותר כלפי משה ואהרן, ואמרו להם מיד למחרת: "אתם המיתם את עם ה'". ומיד נענשו על זה במגיפה שפרצה בהם. ומפרש רבינו מיימון (אבי הרמב"ם) בקונטרס "איגרת הנחמה", שהמגיפה פרצה בישראל על כך שאחרי כל מה שראו כינו את קורח ועדתו "עם ה'".

הנה לנו מקרה נוסף, רואים את בליעת קורח וכל עדתו ואת עונש שריפת מקטירי הקטורת, ולהישאר באותה טעות! להמשיך להכיר באנשים החטאים האלה כ"עם ה'", כאילו לא אירע דבר! אין זאת אלא משום שאמנם ראו, אך לא התבוננו. היתה חסרה להם שימת לב!

לעומתם הראו לנו בני קורח, כיצד במעט שימת לב והתבוננות, ניתן להינצל מרדת שחת. שהרי מצינו בגמ' (סנהדרין ק:) שאמרו על הפסוק (במדבר כו) "ובני קורח לא מתו" - "תנא משום רבינו אמרו, מקום נתבצר להם בגיהנם, וישבו עליו ואמרו שירה". מפרש רש"י שם: "התקין להם הקב"ה מקום גבוה, שלא העמיקו כל כך בגיהנם, ולא מתו".

כל זה משום שבני קורח השכילו להתבונן במהלך המתרחש, ושמו על ליבם "מרדות אחת" הטובה ממאה מלקיות, ועי"ז התעוררו להרהר בתשובה וניצלו ממיתה. ולא זו בלבד, אלא אף הגיעו לרוח הקודש ונתנבאו כמו שמפרש רש"י בתהלים (מב) על הפסוק "למנצח משכיל לבני קורח". הרי לנו כאן דוגמא מופלאה, עד היכן אפשר להגיע בזכות שימת לב והתבוננות שאדם שם על ליבו מעצמו. בני קורח היו תחילה בעצה אחת עם אביהם והשכילו לפרוש מהמחלוקת.

*

כאמור לעיל, יפים הם הדברים לכל שעה ולכל תקופה, ורבה היא חשיבותם עד מאד. ויפים הם שבעתיים לתקופה ולמצב בו אנו שרויים כהיום הזה. הרי מימות עולם לא זכור שיתוק עולמי שכזה בגלל נגיף זעיר ביותר. מהלכי החיים השתבשו בכל אתר ואתר, רבים חלו וחלק מהם הלך לבית עולמו. רבים מאד נושלו מפרנסתם, אחרים שרויים בבידוד. שמחות נערכות בדרך לא שיגרתית, וכן לימוד התורה ותפילות במנין, הוצאו במידה רבה ממסגרתם הרגילה.

עלינו לשאול את עצמנו יום יום, האם נותנים אנו את ליבנו די הצורך למתרחש לנגד עינינו? הרי הקב"ה מדבר אלינו! והדיבור הלא הוא בשפה ברורה עד מאד!

ידוע הסיפור על סוחר היהודי תושב סין שהגיע לרגל מסחרו לאירופה. היה זה בחיי ה"חפץ חיים", והסוחר ניצל את הזדמנות בואו לאיזור מגוריו של הח"ח, וסר אל ביתו כדי לקבל ממנו ברכה. כאשר שמע הח"ח שהיהודי הגיע מסין הרחוקה, החל להתענין על גורל היהודים שם ועל מצבם הרוחני. בהמשך הדברים הוא גם התענין במצב המדינה וכלל האזרחים, ולקח אל ליבו דברים ששמע בדבר אסון טבע גדול שפקד את המדינה, ורבים קיפחו בו את חייהם.

הסוחר שלא יכל לכבש את סקרנותו

לדעת מה איכפת לצדיק מגורלם של הגויים במדינה הרחוקה, שאל את הח"ח לפשר הדבר. השיב לו הח"ח ואמר, תאר לעצמך שהינך מגיע למקום שבו מתקהלים יהודים גויים סביב אדם שנואם בקול בשפת האידיש. אל מי מדבר הנואם? שאל הח"ח. והסוחר השיב: ליהודים. מנין לך, הוסיף הח"ח לשאול, הרי רוב המתקהלים היו גויים? אמר הסוחר: אבל רק היהודים מבינים אידיש.

אמר לו הח"ח: האסונות שקורים בסין, הם דיבורים שהקב"ה מדבר. הגויים אינם מבינים שפה זו, הוא מדבר ב"אידיש" כדי שאנחנו נבין. כי זוהי השפה שלנו ואלינו הוא מדבר.

מה שקורה היום בעולם בכלל ובארצנו בפרט, זהו קול גדול מאין כמוהו! אנו נדרשים לשימת לב! כל ניתן לשיגרה לסמא את עינינו, ולאטום את ליבנו. יחד עם נקיטת אמצעי הזהירות שהורו לנו רבותינו, נחוש גם לזהירות המביאה לזריזות בעבודת ה'.

נכסה את פיותינו במסכה האוטמת את הפה, ונוצרת את לשוננו מרע ואת שפתינו מדבר מרמה. ובכלל זה נפיק את הלך ממה שגורשנו מנחלת ה', ונלמד לכבד את בית ה' בהימנעות מדיבורי חולין שם, ובתפילה בחום ובכוונה, עד כמה שאפשר. נדאג לנקיון כפינו לא רק בתכשירי תברואה (אלכוהול), אלא גם בכל הנוגע לממון הזולת, ולכלל מערכת יחסים נאותה, הכוללת מעשי חסד והארת פנים. נשמור מרחק כנדרש, כדי שלא להיגרר אחרי צורות חיים הכלולות במיגוון חיי ההבל הרחוקים מדרך התורה.

בסיכום כללי ניתן לומר שהקב"ה מתגלה עתה לעינינו, ומעמיד את העולם כולו על מסלול שונה ממה שהורגלנו. בכך הוא קורא לנו עתה ב"תשפ" ל"שימת לב", ואומר לנו: העמידו עצמכם על מסלול שונה ממה שהורגלתם. שימו לב!

הניתן לכהנים ממה שתאכלוהו האש, אלא השריירים הנותרים אחר הקטרת האימורים ע"ג האישים.

אני חלקך ונחלתך (יח,כ) - מתנן דיהבית לך אינין חולקך ואחסנתך, ביאר, וסילק ההגשמה. וכע"ז תרגומו בדברים לפס': ה' הוא נחלתו (יט, יח, ב).

(כ, יב - יג) בין "והיו לי" - ויהוון משמשין קדמי, לעומת "לי יהיו" - דילי יהוון. כשקודם לשון הויה - והיו/היו/יהיה לתיבת היחס - לי/לך אין משמעו "של" אלא יעוד עבד, אך בהקדמת היחס - לי/לך, להויה מתפרש בלשון: שלי/שלך.

מקודש הקדשים מן האש - **מתור** מן אשתא. הוסיף על ל' הכתוב, לבאר שאין

שלך הוא ושל בניך, וכע"ז: בכורי כל אשר בארצם לך יהיה - **דילך** יהי. (יג) וכן: כל חרם בישראל לך יהיה - דילך יהי (יד). אך בל הפסוקים בהם נאמר: "יהיה לך", תרגם כצורתו: יהי לך, **ולא: דילך**. וראה בפס' יב המחולק בין הרישא: ובשרם יהיה לך - יהי לך. ובסיפא: כחזה התנופה וכשוק התרומה לך יהיה - דילך יהי. וכחילוק שנתבאר לעיל

>>> המשך מעמ' קודם

בכל התורה אף במשה מתורגם בלמ"ד: ויאמר ה' אל משה - ואמר ה' למשה, כי דיבור הוא פעולה **הנעשית בין שניים**; פה אל פה אדבר בו, ואילו "אמירה" מבטאת רק העברת הנאמר מהאומר לשומע.

לך הוא ולבניך (יח,ט) - דילך הוא ודבנך =

מחלוקת קרח על משה בשורש כל תרי"ג מצוות • הרב זאב הלל

רש"י בתחילת הפרשה הביא מחז"ל את טענתו של קרח על משה וז"ל מה עשה קרח, עמד וכנס מאתים וחמשים ראשי טההדראות, והלבישן טליתות שכולן תכלת, באו ועמדו לפני משה, אמרו לו, טלית שכולה של תכלת חייבת בציצית או פטורה, אמר להם חייבת, התחילו לשחק עליו, אפשר טלית של מין אחר חוט אחד של תכלת פטורה, זו שכולה תכלת לא תפטור את עצמה: וכן בית מלא ספרים יפטור ממזוזה וכו'. ויש להבין מה טמון בטענה זו כנגד כל שיטתו של משה רבנו, ומדוע נחלק עליו דוקא במצוה זו.

והנה בפרשת ציצית נאמר "למען תזכרו את כל מצוות ה' ז"א שמלבד מה שיש בזה רמז לתרי"ג מצוות [בגימטריא ובחוסים וכו'] זה בא גם ללמד על כל התרי"ג מצוות שכאשר נתבונן בה נלמד ממנה לכל התורה כולה ונבאר בס"ד.

והנה בשו"ע או"ח סיכ"ד סעיף א' נפסק דמצוות ציצית אינה מצווה חיובית שצריך לקיימה בכל רגע, אלא שאם לבש בגד המחויב יטיל בו ציצית, ומאידך בסעיף ו' שם כ' ג'דול ענש הקב"טל מצו' ציצית, כמבואר בגמ' שבעידנא דריטחא מענישים את מי שאין לו בגד עם ציצית,

וזה דבר הטעון ביאור מכמה אנפי: א. אם אין זה חובה א"כ למה מענישים על כך, ועוד מה מיוחד שמענישים דווקא בעידנא דריטחא, ב. וכן יש להקשות בגמ' פסחים ק"ג ז' מנודים הם וכו' ומי שאין לו ציצית בבגדו, ויש להבין אם אין חוב מ'ט החמירו ביותר לקרותו מנודה. ג. וכ' תוס' שם וז"ל ומי שאין לו ציצית בבגדו מיייר בשיש לו ואינו מניח, א"נ אפי' אין לו "יש לחזר ולהביא עצמו לידי חיוב" כדאשכחן במשה שהיה תאב ליתנס לארץ ישראל כדי לקיים מצות שבה, וצ"ב היכן מצינו בשאר מצוות קיומיות חובה לחזר ולהתחייב במצווה, והאם זה קשור דוקא למצוות ציצית. ד. והנה ביאר זאת ר' יונה בשערי תשובה שער ג' אות כ"א כי ענוש יענוש לעתות בצרה על דבר אשר לא חמד בלבו ויפי המצוה ושכרה, לבעבור סבב פני דברי חיובה עליו. ולקחת לו בגד שיש לו ארבע כנפות לעשות בו ציצית על כנפיו, וגם זה צ"ב כנ"ל מה התביעה על שלא חמד דבר שאינו מחויב בו, ולמה דוקא בעת צרה.

ובביאור הדבר שמעתי מהמרא דאתרא הגאון ר' י.מ. זוננפלד שליט"א דבגמ' מנחות מ"ג מבואר

דציצית נקרא חותם של עבד, וביארו תוס' שם מה שמדמה חותם של טיט לציצית שכן עושין לעבדים והציצית מעיד על ישראל שהם עבדי הקב"ה כדאיתא (בשבת נז:) ופי' רש"י שם חותם שעושין לעבד בכסותו לטימן הוכחה שהוא עבד.

ובמדרש שוחר טוב תהלים צ' כ' על הפסוק "ראה אל עבדך פעלך והדרך על בניהם" הדר זה מצוות תכלת שבציצית, שזה שייך ל"בנים" משמע שהחלק הראשון של "עבדך" הולך על עיקר המצווה של מצוות לבן שבציצית וכנזכר שזהו חותם עבדות,

וההבדל בין "בן" לבין "עבד" למשל כאשר האדון מבקש כוס מים לשתות העבד עושה

מה שבקשו ומביא כוס מים, אך כשאב מבקש מבנו כוס מים הבן מבין שאין האב רוצה להטריחו, ומכבדו במשקה אחר האהוב עליו. וכן מדויק לשון חז"ל בזמן שעושין רצונו של מקום קרויים בנים, מדויק הלשון עושים רצונו ולא רק ציוויו,

והנה המדרש קרא לתכלת "הדר" ובה נקראו בנים כמו שנאמר "והדרך על בניהם" והמשמעות ברורה כי להדר במצווה מעבר לעיקר החיוב אין זה פעולה של עבד אלא של בן וכנ"ל שזה מורה על עשיית רצון המצווה מתוך חביבות וחשק למלאות את עוצם כוונת המצווה, אך עיקר קיום המצווה שייך בלשון המדרש לחלק העבדות כמו שנאמר "ראה

אל עבדך פעלך". ועכ"פ רואים שהתחדש בעצם ציווי מצוות ציצית [בשונה מכל המצוות] שיש בה שני חלקים חלק הבנים וחלק העבדים, וזה מורה את תוכן המצווה גם בעיקר חיוב המצווה של "הלבן", ולכן אף שעיקרה מצווה קיומית ואין חיוב לחפש בגד של ד' כנפות מדין עבד, אבל יש כאן גילוי שאינו בן בזה שאינו חומד יופי המצווה ושכרה ולא מסבב עליו דבר חיובה כלשון ר' יונה הנ"ל.

והטעם שנענישים דוקא בעידנא דריטחא הוא מדין מדה כנגד מדה דבזמן ששולטת מדת ה"דין" באופן טבעי אין הנהגה של עשיית חסד לפני משורת הדין, אך אדם שכל הנהגתו

תמיד היא לפני משורת הדין והוא מסבב עליו חיובי מצווה שאינו מחויב בהם מן הדין, אצלו שורת הדין להתנהג עמו לפני משורת הדין.

והטעם שנחדש ענין זה במצוות ציצית יותר מכל המצוות משום שתוכן מצווה זו הוא חותם העבדות של האיש הישראלי כמו שנתבאר, וא"כ זה כל ענינו של מצוות ציצית להוכיח את עצם העבדות וצורת העבדות, ומשום כך דוקא בה נאמר "וראיתם אותו וזכרתם את כל מצוות ה' כי על ידה נתבונן כיצד לקיים את כל התרי"ג, ומשום כך מקיימים אותה באופן שיעלה זכרונה בכל עת על כפי הבגד, ובאופן המזכיר כמושכ' השו"ע שם וטוב ונכון להיות פל אדם זהיר ללבש טלית קטן כל היום, כד' שפי"פ המצו' ב"ל ר"ג, וְאַרְבַּע קְנָפִים שְׂבָכֵל צַד שֵׁינֶנָּה יִזְכֹּר וְנִכְוֹן לְלַבְשׁוֹ עַל הַמְּלַבָּשִׁים.

ועפ"י הנ"ל יש ליתן טעם לטענתו של קרח במה שטען כנגד משה שטלית שכולה תכלת פטורה מציצית, א' משום שגם אם הטלית כולה תכלת אם אין בה ציצית אין בה חותם, ב' דגם אם כל הפתילים יהיו תכלת אין כאן מצוה כלל דתכלת אין בו קיום מצוה עצמית רק להדר את הלבן. וכשאין את עיקר המצווה אין מה להדר, ונמצא א"כ שהם חלקו גם על עצם הענין שציצית זה "חותם" של עבדות וגם על צורת החותם להדר כ"בנים" וממילא זה חסרון ב"תזכרו את כל מצוות ה' " שאין מושג של בן ועבד וכל מצוות ה' כעול וחוב שצריך לפורעו ולא מתוך שייכות לאדון המצווה.

ועכ"פ נלמד מזה מהו הדרך הראויה להיות בנים לה' בכל התרי"ג מצוות.

משנת המעשה

מעשים נחמדים

כי לא במותו יקח

בתוך שטר הצוואה כמה מילים המכווני המכוונים את כל אותה תרומה עבורם... ובמקום לכתוב 'מוסדות הצדקה שבעיר', כתב 'מוסדות הצדקה העירוניים', שפירושו על פי חוק היה למוסדות הצדקה של העירייה המקומית, שהם כמובן היו כולם של הגויים בלבד, וליהודים לא נשאר אף לא פרוטה אחת מכל אותו הון.

אמר על כך הרב הגדול, מדוע אכן לא זכה אותו יהודי שביקש לפני פטירתו לתרום את הוננו לצדקה, שלא יעלה בידו כלום? - מחמת שכל ימי חייו משך את ידו מן הצדקה, ובאהבת הממון שלו היה חס על כל פרוטה, ורק 'תירץ' זאת בתואנה של התרחקות ממחלוקת כביכול... כדי שלא יריבו היהודים ביניהם... ורק עתה לפני מותו, כראותו שבין כך כבר לא יוכל יותר ליהנות מממונו, כי 'לא ירד אחרי כבודו', והרי הוא נכנס אלי קברו אף בלא פרוטה אחת... אז רצה 'להרויח' לכל הפחות שיעשה צדקה מהוננו... - אך משמים נענעו זאת בעדו, והלך כל כספו אל הכמרים והנזירים הנכרים, כפי שבעצמו אמר תמיד שאינו רוצה שיריבו על כספו... וכך איבד, להוותו, את אותה מצוה יקרה של הצדקה!

ללמדך, שגם זו, המצוה הגדולה שנצטוונו בפרשתנו - שלא להחזיק במחלוקת, איננה יכולה לשמש ככלי ותירוץ להתחמקות מן המצוות המוטלות עלינו לקיים - רק מן הראוי לקיים חובתנו ולעשות את מצוותנו, ויחד עם זאת לשמור את עצמו היטב שלא להחזיק במחלוקת, ולעשות ולסדר הכל בדרכי שלום ויושר, כד"א (משלי ג, יז) "דרכיה דרכי נועם, וכל נתיבותיה שלום".

באחת הערים הגדולות התגורר יהודי עשיר גדול, כגודל עושרו כן גודל קמצנותו. בכל פעם שנתבקש למטרת צדקה מסוימת, היה מתחמק בתואנה משונה שאיננו מתערב במחלוקת במחלוקת!... ונימק את תירוצו, שהיות ועל פי רוב מצויים גופים נוספים של כל מוסדות הצדקה באותו ענין, כדרכם של ישראל קדושים שלכל מטרה של צדקה נפתחים כמה קופות וארגונים. ולפיכך המציא לעצמו 'תירוץ' כזה, שכדי שלא להחזיק במחלוקת, הרי הוא מושך את ידו לגמרי מן הצדקה...

והיה היום, והנה הגיעה שעתו ללכת כדרך כל הארץ, ובשכבו על ערש דוי החל לבו נוקפו מעמידתו לקראת הדין הגדול והנורא. לפיכך ביקש לקרוא לפניו את רב העיר המרא דאתרא, והביע את רצונו לתרום את כל רכושו לצדקה, הן נכסי דינידי והן נכסי דלא נידי, הכל בכל מכל! קראו אפוא תיכף לעורך דין מומחה מן הגדולים הגדולים שבעיר, אשר ישב וערך עמו צוואה מפורטת, בה החתים את העשיר על כך שלאחר מותו יחולקו כל נכסיו עבור מוסדות הצדקה שבעיר.

והנה לאחר פטירתו כשהגיעו הרב עם מנהלי מוסדות הצדקה לבית העשיר כדי להסדיר את חלוקת רכושו הגדול כבקשתו, נדהמו לראות שם התאספות של כמרים ובישופים של הכנסיות והמנזרים השונים שברחבי העיר... התברר שהם 'לקחו' את כל כספו ורכושו עבור מוסדותיהם, ומכל הוננו הגדול לא השאירו מאומה בשביל היהודים... כשביקשו לברר פשר דבר, גילו לתדהמתם שאותו 'עורך דין' ממוולח, שהיה גוי רשע, הכניס בחכמה

וזכנו לקבל שבתות מתוך רוב שמחה

מוקד שבת ברכסים לשירותכם - מרפאת סביון רח' סביון 40

שעות פעילות: ליל שבת: 18:00-20:00 | יום שבת: 08:00-12:00 | טל. 04-664-1025

